

Tadeusz Sumiński, Industrial

fot. Tadeusz Sumiński, Młyn w Szymanowie, 1963 r.

Prezentowane na wystawie zdjęcia, pokazują mało znaną część dorobku wybitnego pejzażysty **Tadeusza Sumińskiego** (1924-2009), którego archiwum opracowuje **Fundacja Archeologia Fotografii**. Fotografie pochodzą z lat 1962-1964, kiedy Sumiński pracował jako etatowy fotograf w „La Revue Polonaise” (The Polish Review), wydawanej w języku francuskim i angielskim wersji miesięcznika „Polska”, w której przemysł był jednym z wiodących tematów przez cały okres funkcjonowania pisma. Materiał, zawierający wybór fotografii z kilku zakładów przemysłowych, jest nie tylko interesującym dokumentem, ale przede wszystkim przykładem poszukiwań formalnych Sumińskiego. Fotografie pochodzą m.in. z Zakładów tytoniowych w Czyżynach w Krakowie, Fabryki Zegarków w Błoniach i Młyna w Szymanowie.

Wystawie towarzyszy fotograficzna książka **Industrial**, prezentująca wybór ok. 60 fotografii przemysłowych Sumińskiego wraz z tekstami Wojciecha Wilczyka i Marty Przybyło-Ibadullajev. Książka wydana wiosną 2014 roku przez Fundację Archeologia Fotografii, dostępna jest w wersji polsko-angielskiej.

www.faf.org.pl

Digitalizacja archiwum Tadeusza Sumińskiego dofinansowana jest przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Tadeusz Sumiński (1924-2009)

Urodził się w Badurkach w powiecie plockim, w rodzinie ziemiańskiej, jako piąte, najmłodsze dziecko Ludomira Sumińskiego i Zofii z Tarnowskich Sumińskiej.

Uczył się w szkole powszechnej w Płocku, później w państwowym gimnazjum im. Stanisława Małachowskiego w tym samym mieście. Po wybuchu wojny, w 1941 roku, został wraz z matką wysiedlony, później zamieszkał z nią w majątku Przybysławice w województwie kieleckim.

Od 1943 roku Sumiński przeniósł się do Warszawy, gdzie dostał się do baonu „Zośka” (II pluton „Felek”, 2. kompania „Rudy”) i walczył w powstaniu warszawskim. Pod pseudonimem „Leszczyc”

(nazwa herbu rodowego Sumińskich) uczestniczył m.in. w walkach na Woli, Starym Mieście, w atakach na Gęsiówkę. Nawet po upływie wielu lat autor niezmiennie określał przeżycia wojenne jako najważniejsze doświadczenie w swoim życiu.

Po wojnie Sumiński kształcił się w liceum dla dorosłych (matura w 1946 roku), a następnie studiował w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. W trakcie studiów został młodszym asystentem przy Katedrze Ekonomiki Obrotu Towarowego (prof. Leon Koźmiński). W styczniu 1949 roku, jak wielu innych członków „Zośki”, został aresztowany i spędził sześć miesięcy w więzieniu. Po wyjściu dokończył studia (magisterium w 1952 roku), ale stracił asystenturę na uczelni. Pracował w tym okresie w Spółdzielczym Instytucie Naukowym, później zaś w Instytucie Handlu Wewnętrznego, skąd został ostatecznie zwolniony (1953). Wskutek represji uniemożliwiono Sumińskiemu także dalszą pracę naukową, co ostatecznie przyczyniło się do zmiany przez niego zawodu.

W 1954 roku zaczął pracować jako fotoserwisant w Centralnej Agencji Fotograficznej. Po odejściu z CAF-u zajmował się filmem w wydawnictwie medycznym. Pierwszą ważną pracą fotograficzną dla Sumińskiego była posada w Instytucie Wzornictwa Przemysłowego, w którym pełnił funkcję fotografa, a później kierownika pracowni fotograficznej. W 1958 roku został przyjęty do Związku Polskich Artystów Fotografików (od 1954 członek-kandydat), gdzie przez wiele lat angażował się w działalność programową tej organizacji. Pod koniec 1961 roku Sumiński zaczął pracować jako etatowy fotograf w miesięczniku „Polska” (*La Revue Polonaise*), przeznaczonym do dystrybucji w krajach Afryki i Azji (edycja nie wychodziła na polskim rynku). W ramach tej pracy Sumiński fotografował m.in. zakłady przemysłowe, wizyty dyplomatyczne, wystawy sztuki i rzemiosła, tematy związane z rozrywką, wakacjami, pejzaże. W 1963 roku Sumiński został przyjęty do Klubu Fotografii Prasowej. Pracę w „Polsce” zakończył w 1964 roku, choć jego materiały później były jeszcze okazjonalnie drukowane w tym tytule. Od tego czasu pracował jako samodzielny fotograf. W 1963 roku miała miejsce pierwsza indywidualna wystawa Sumińskiego w warszawskiej Kordegardzie. Na przestrzeni lat swoje prace pokazywał wielokrotnie w Polsce oraz w kilku krajach europejskich (m.in. Czechosłowacja, Niemcy). W latach 1950–1990 otrzymał kilkadziesiąt nagród w konkursach fotograficznych w Polsce i za granicą oraz liczne wyróżnienia za działalność na polu popularyzacji fotografii.

Przez większość życia fotograf był związany z Warszawą, jednak dużo podróżował i wiele z jego fotografii pochodzi m.in. z Włoch, Niemiec, Francji, Mongolii. W Polsce z upodobaniem fotografował Białostoczczyznę, Mazury, Suwalszczyznę.

Dość szybko Sumiński zaczął określać siebie jako fotografa krajobrazu i ten temat leżał w centrum jego praktyki fotograficznej. Zainteresowania te znajdują wyraz we wczesnych fotografiach z lat 50., ale dopiero w drugiej połowie lat 60., w związku z samodzielną pracą fotograficzną, zaczynają dominować wśród innych tematów. Znanym cyklem zdjęć fotografa jest m.in. *Niebo w krajobrazie*, prezentowane w formie wystawy w różnych miastach w Polsce. Jednym z ważnych zleceń zarobkowych Sumińskiego, związanym z tematem krajobrazu, były pocztówki.

Sumiński odwoływał się w swojej postawie estetycznej do stylistyki bułhakowskiej, aczkolwiek zdawał sobie sprawę z ograniczeń związanych z takim podejściem. Jak sam po latach określał swoje stanowisko: „Za najwyższą wartość w fotografii uważam jej dokumentalność, ale nie potrafię pozbyć się chęci estetyzowania”. Śladem tego zmagania czy odchodzenia od tradycyjnej estetyki są

choćby dwie wystawy wynikające z bardziej konceptualnych założeń: „Anatomia Krajobrazu” w Małej Galerii ZPAF w Warszawie z 1985 roku, czy też jedna z ostatnich wystaw „Kolor czy czarno-białe” (Warszawa, Kazimierz Dolny, Nordenhamn, 2005).

Sumiński był redaktorem wielokrotnie wznawianych *Pamiętników Żołnierzy Baonu Zośka*. Jego wspomnień z tego okresu można także wysłuchać w zbiorach historii mówionej Muzeum Powstania Warszawskiego.